

✽ تلیم خان و شعر صنعتی ✽

ساوه و عراق عجم تورکلری نین گؤرکملی و بؤیوک شاعری تلیم خانین جامع و زنگین دیوانی ایگیرمی ایل تدقیق و تحقیقاتدان صونرا چاپا حاضیرلانیر.

آز- چوخ عزیز وارلیق درگی سی و تبریز رادیوسی بو آدلیم شاعری حرمتلی اوخوجولارا تانیتدیرمیشلار، بوندان بئله نئجه آردیجیل مقاله ده بو هنرلی شاعرین بعضی اثرلرینی شعر صنعتی باخیمیندا تدقیق ائده جگیک .

۱ - حذف

وطواط " حقائق السحر فی دقایق الشعر" آدلی کتابیندا " حذف " باره سینده یازیرکی :

" بو صنعت ائله دیرکی دبیر یا شاعر نثر یا نظم ده معجم حرف- لریندن بیر - ایکی یا نئجه حرفی سیلیر و سالییر " بو تعریفه گؤره تلیم خانین حذف صنعتینه باغلی اولان شعرلریندن نئجه مورد مثال کتیریریک :

شاعریمیزین آشاقادا گلن " الله اعلا " و " سردارا گرهک " عنوان لی ایکی قوشما سیندا نقطه لی حرفلر حذف اولوبلار :

✽ الله اعلا ✽

مالک الملک دور اول الله اعلا ✽ وار دور او درگاهد، صدود گدا محرم الاسرار دور، دردلره مرهم ✽ هر عمل گر صالح اولسا معنادا

oooooooooooo

محمد رسولا ، دامباد کرم ✽ عالمه سرور دور، مالک ارم او دم عطا اولور اولار اعلم ✽ او دم معلوم اولور، محرم اعدا

oooooooooooo

سالور مال و اموال هم ملک و املاک ✽ رد اولور سرده هر کمال ادراک اولور آدم جور، ملک لر هلاک ✽ امر اولور صور سالور عالمه صدا

oooooooooooo

محمد و آل محمود احمد ✽ وار دو دو عالمده اولاردا، مند

راه و فرور رسولا سواده اسد * محرم اسرار دور واحد احدا

oooooooooooo

آدم اگر هرگاه اولماسا گمراه * صراط اولور والله اولارا گمراه
" ظلم " اگر صافم اولسا سال و ماه * درم و فرور ، هر مطهر او آدا

oooooooooooo

* سردارا گرهک *

گرهک گبول و فرمک ماه رولره * سواده اولماسا سر، دارا گرهک
سرمهلو و سملهو اولاحمامدا * ماه رولر مدام سردارا گرهک

oooooooooooo

ملول اولما دلدار دردهام دگول * کودکه و فرمه دردهام دگول
حسوده گرم اولما دردهام دگول * حسوده کم مهر و سردارا گرهک

oooooooooooo

او دم دورور مسلسلر اسمگه * اصل اولماسا صالح اولور کس مگه؟
مراد هر دم ورور آس کس مگه * آس و کس مگ اولور سردارا گرهک

oooooooooooo

گؤک کلام اما سراسر آلم * و فرسه درد والم سراسر آلم
حکمه رام اولدولار سراسر عالم * کاوس و سلم و طور سردارا گرهک

oooooooooooo

"ظلم" مطرود آدا عاردا دد اولسا * کسر ادادی عالمطرده آرا اولسا
اگر عدل و عالمطرده داد اولسا * حسودلار و ورولا سردارا گرهک

oooooooooooo

تلمیم خانین "آغلادا" آدلی شعرینده کی، عینی حالدا بیر "جیفالی
تجنیس" دیر، "ب" و "م" حرفلری حذف اولونوب بونا گوره بو شعری
اوخویاندا دوداق - دوداقا دگمیر :

* آغلادا *

قانلی تیورین چکر قانلی صداقدان * ها ایسته ر کی، دیده لری آغلادا
آغلا گوزه ل آغلادا * حسرت چکر آغلادا
صیاد اول سن چیخ داغا * مرغلینی آغلادا
ناحق بیقره آغلادیرسن ای جوان * ار اودور کی، ارکاندا ار آغلادا

oooooooooooo

صیاد گزه را، شکارینن داغینن * لاله آغلار، زارو گریان داغینن
 عاشیق دئییر داغینن * قارالیشیر داغینن
 عشقینین چکن لیرین * جگرینده داغینن
 عاشق دئییر حسرتینن داغینن * آج زولفونو سینهن اوسته آغلادا

oooooooooooo

سین درد دلین سیندهه قالدی * اوخلارین سا نجیلدی سیندهه قالدی
 عاشق سیندهه قالدی * نارلار سیندهه قالدی
 تولک ترلان شکاری * ککلیک سیندهه قالدی
 حییه تک سا چلارین سیندهه قالدی * حاضر اول سن ناگه سنی آغلادا

oooooooooooo

گر جراح سن علاج ایله آق یاره * بارالهی آزار گل سین اغیاره
 اسیر اولدوک اغیاره * گمدک اوزو آق یاره
 عشقینین چکه نینین * جیگری دیر آق یاره
 ار، گره کدیر، قارا قلیج آق یاره * چالا، کسه، جیگرینی، آغلادا

oooooooooooo

عشقین سرده نه سودادی نه قالدی * دیله سالدین ککلیک سیندهه قالدی
 عاشق دئییر نه قالدی؟ * حسنون تک آینه قالدی
 آتسا اوخون قان ائدهر * چله سیندهه نه قالدی؟
 اجل گلدی یول یاخیندیرنه تالدی * "طللی خانی" دله، گئچه، آغلادا

oooooooooooo

"چیخب" ردیفلی شعرده تلیمخان نقطه سیز حرف لری حذف ائدیب و
 شعر ائولرین (بیت لرین) نقطه لی حرف لر ایله بنا ائدیب دیر، البته
 (ی = پ = ب) صایلیر:

* چیخب *

شفتینین زیبی زینت نقشی * غنچه نین پشتینن پیشینن چیخب
 زرخین غبغبین بنقش بیضی * جنتین پنجینن ششینن چیخب
 بیزی بیخن زن نیشزن نیشی * بی شفقت شقی بتینن چیخب
 نقض بغض غیظ غضبی پیشی * زیرینن تیشینن قیشینن چیخب
 زیب، زینت نن نقش غبغبینن * چیخن شفقینن شفق جیبینن
 بیزی بیخن شقی زشت زیبینن * تیغ غیظ، غضب خیشینن چیخب
 بت نجیب نقشین خیزی جنبشینن * بیزی بیخن بت شقی قشقیینن